

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 3. Vtrum bonitas & malitia sit eadem actus exterioris, & interioris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Experientia etiam constat, credere, iudicare, & motus appetitus non esse magis voluntarios aut in nostra potestate, quam motus membrorum: quin potius motus membrorum esse magis in potestate; quia membra ad nutum obediunt, non autem appetitus sensitivus, ut supra qu. 17. Hinc fit ut credere non sit meritorium vel laudabile, nisi ratione voluntatis credendi. Neque temere iudicare vel errare in fide, esse demeritorium, nisi ratione voluntatis, qua haec expressè vel implicite sunt volita.

Dico Secundo, Actus tamen externi secundum se habent bonitatem vel malitiam obiectivam. Patet ex notatione supra posita num. 9. Solum notandum, hanc bonitatem vel malitiam prius convenire actibus externis, quam bonitas formalis actibus internis; quia obiecta sunt priora ratione, quam actus quorum sunt obiecta.

Dico Tertio, Actus externi non solum ut obiecta habent per se bonitatem vel malitiam, sed etiam ut actus, seu ut fiunt in executione. Verum haec bonitas & malitia non est distincta à bonitate & malitia obiectiva, estque solum materialiter moralis, non autem formaliter.

Probat, Quia furari non tantum est malum obiectum, quod non liceat appetere, sed etiam est malus actus; quia ab homine ratione utente non potest nisi male fieri. Quod autem haec malitia solum sit materialis in genere moris, patet: nam in amente non esset, nisi materiale peccatum, tamen in amente habet omnia, qua ipsi secundum se competunt. Nec obstat quod actus externi sint conformes vel difformes rationi; quia hinc tantum sequitur quod secundum se sint boni vel mali obiectivè & materialiter: haec enim conformitas & difformitas non est per se laude vel vituperio digna, sed solum ratione actus voluntatis, à qua pendet & moraliter informatur.

Dices Primo, Actus externi secundum se prohibentur legibus, non solum humanis, sed etiam divinis; ut, non furtum facies, &c: ergo secundum se habent malitiam moralem. Consequentia patet, quia sicut leges non puniunt nisi malitiam moralem, ita neque prohibent.

Respondeo, Actus exteriores prohiberi quidem secundum se, id est, non tantum ratione male voluntatis, sed etiam ratione propriae turpitudinis quam immediate habent. Hinc tamen non sequitur, hanc turpitudinem esse malitiam moralem formaliter: sufficit enim ut sit moralis obiectivè vel materialiter.

Dices: Ergo prohibetur etiam in amente, quia habet illam malitiam obiectivam & materialem in illo.

Respondeo Negando Consequentiam, Quia id, quod prohibetur, non est praecise actus simplex, sed complexum quiddam: scilicet, talem actum externum fieri ab homine ratione utente: hoc enim est adaequatum obiectum prohibitionis. Ipsum autem fieri ab amente, non prohibetur; non quod ibi non habeat suam malitiam: sed quia operans non est capax prohibitionis.

Dices Secundo, Furari non est malum, quia velle furari malum est; sed contra, velle furari est malum, quia furari est malum; ergo actus exterior secundum se habet malitiam moralem.

Respondeo, Hinc tantum sequi, actum exteriorum secundum se esse malum obiectivè & materia-

liter in genere moris. Nam furari, non est malum formaliter in genere moris, nisi quia velle furari est malum: Ideo enim actus ille externus reddit hominem vituperio & poena dignum, quia voluntas à qua procedit, talis est. Simile est in actu cognitionis & obiecti: Cognitio enim est vera, quia obiectum est verum; & tamen obiectum non est per se verum, nisi fundamentaliter; formaliter autem dicitur verum à cognitione cui subest. Pari modo voluntas furandi est mala, quia furtum externum est malum, & tamen furtum externum non est per se malum nisi fundamentaliter: formaliter autem dicitur malum à voluntate cui subest.

ARTICVLVS II.

Virum tota bonitas & malitia actus exterioris pendeat ex voluntate?

Prima Conclusio, Tota bonitas quam actus exterior habet ex fine, ad quem destinatur, pendet ex intentione voluntatis. Patet ex art. 1.

Secunda Conclusio, Tota bonitas quam actus exterior habet ex obiecto & circumstantijs, pendet ex ratione, & per rationem deriuatur in actum voluntatis.

Notandum, Bonitatem actus exterioris, quam habet ex obiecto & circumstantijs, v. g. bonitatem eleemosynae dici pendere à ratione, quia tantum à ratione pendet, ita ut non ab alio aliquo actu deriuetur: tantum enim consistit in conformitate cum ratione, & mediante ratione deriuatur in actum voluntatis. Dare enim eleemosynam bonum est, quia immediate conforme est rectae rationi. Et hanc conformitatem non accipit ab alio aliquo actu. Quatenus quod haec bonitas, fiat bonitas moralis, formaliter habeat ab actu voluntatis.

ARTICVLVS III.

Virum bonitas & malitia sit eadem actus exterioris & interioris?

Prima Conclusio, Quando actus exterior solum est bonus vel malus ex fine, tunc est eadem numero bonitas & malitia actus interioris & exterioris. Ut, si facias iter, ut des eleemosynam. Ratio est, Quia tunc actus exterior secundum se est indifferens: vnde non habet ullam bonitatem vel malitiam, nisi ex intentione voluntatis.

Secunda Conclusio, Quando actus exterior secundum se est bonus vel malus; tunc est alia bonitas & malitia in actu interno ex fine, alia in actu externo secundum se considerato: Ut, si des eleemosynam propter Deum. Actus enim interior est affectus charitatis in Deum: exterior vero secundum se est actus misericordiae in proximum.

Tertia Conclusio, Semper tamen bonitas & malitia voluntatis quam habet ex fine, redundat in actum externum. Similiter bonitas & malitia quam actus exterior habet secundum se, redundat in voluntatem.

12

13

14
1. Obiectio.

Solutio.

Quomodo actus exteriori prohibentur.

2. Obiectio.

Solutio.

15

Quo modo bonitas actus exterioris quam habet ex obiecto, pendet tantum à ratione.

16

Si actus exterior sit solum bonus vel malus ex fine.

Si talis sit ex se.

D V B I V M.

*Virum actus interior & exterior sint
vnum numero peccatum?*

¹⁷ *Scotus do-
cet esse duo
peccata.* Scotus Quodl. 18. art. 3. docet propriè esse duo peccata. Eadem est sententia Gabriëlis in 2. dist. 42. art. 2.

Primò, Quia sunt duo actus distincti, quorum vterque secundùm se habet propriam repugnantiam contra rectam rationem, & legem diuinam.

Secundò, Quia diuersis præceptis prohibentur furtum externum, & voluntas furandi; adulterium externum & concupiscentia vxoris alienæ, vt patet in præceptis Decalogi.

Tertiò, Quia actio externa punitur: ergo per se est peccatum.

*Actus inter-
rior & ex-
terior phy-
sicè sunt
duo actus.*

Respondeo & Dico Primò, Voluntas interna & opus externum sunt actus distincti, habentque distinctas bonitates & malitias, si physicè loquamur. Vnde & physicè dici possunt duo mala opera, & duo peccata. Et hoc tantùm probat prima ratio.

¹⁸ *Moraliter
vnum.*

Dico Secundò, Moraliter tamen sunt vnus numero actus & vnum peccatum. Est communis sententia Doctorum.

Ratio est primò, Quia voluntas interior, & actus exterior habent eandem numero libertatem; vt patet ex supradictis, quæst. 17: atqui libertas tribuit esse morale actui: ergo habent idem esse morale, ac proinde sunt vnus actus in genere moris: sicut anima & corpus sunt vnus viuens, vnus sentiens, quia habent vnã vitam & eundem sensum: corpus enim eodem sensu sentit, quo anima, & eadem vitã viuunt. Pari modo actus externus eadem bonitate est laudabilis quã actus internus.

Secundò, Quia vnitas moralis sicut & artificialis, non postulat tantam simplicitatem & partium coniunctionem, quantam vnitas naturalis: sicut enim vt opus artificiale sit vnum, v. g. vna domus, vna vestis, non requiritur nisi certa partium dispositio & coherencia; ita vt actio sit vna moraliter, sufficit dependentia exterioris ab interiore, & habitudo ad vnum terminum.

Tertiò, Quia actus exterior naturã suã pendet ab interiore, estque eius veluti complementum & terminus: ergo in ratione moris non debet cenferi opus distinctum.

*Omnis a-
ctus qui
ordinis quo-
dam ex vi
vnus in-
tentionis
sequuntur,
censentur
vnus actus*

Hinc fit vt omnes actus qui ordine quodam ex vi alicuius intentionis sequuntur & ad vnum terminum tendunt, censeantur moraliter vnus numero actus; quia habent inter se connexionem, & dependentiam, & ordinem ad vnum terminum: vt intentio, consilium, iudicium, electio, imperium, vsus. Et quamuis intentio, electio & imperium, habeant diuersam libertatem, tamen propter connexionem & dependentiam in ordine ad eundem terminum, censentur moraliter vnus actus. Maior tamen est vnitas moralis, vbi tantùm est vna libertas.

Ex dictis patet Responso ad primum argumentum.

*Soluuntur
Argumenta
in Scoti.*

Ad secundum, Illi actus diuersis præceptis prohibentur, non quòd diuersa sint peccata, sed vt populus ille intelligeret, non solum opus externum, sed etiam internam cupiditatem, pec-

catum esse. Itaque ob illius populi ruditatem hoc factum.

Ad tertium, Numquam actio externa secundùm se punitur, id est, præcisa voluntate interna. Sed sicut sola bona voluntas meretur laudem, ita sola mala voluntas meretur penam.

ARTICVLVS IV.

*Virum actus exterior aliquid
bonitatis vel malitia addat
actui interno?*

¹⁹ **P**rima Conclusio. Actus exterior quatenus est bonus ex ordine ad finem, nihil bonitatis addit actui interno. Ratio est, Quia tota hæc bonitas est in solo actu interno, & solum denominatione extrinseca tribuitur externo.

Secunda Conclusio. Actus exterior vt est bonus ex materia & circumstantijs, aliquid addit actui interno. Ratio est, Quia talis actus exterior secundùm se habet bonitatem obiectiuam, quæ formaliter terminat actum voluntatis, & hanc bonitatem addit actui interno.

Tertia Conclusio. Si desit facultas operandi, & voluntas alioqui ex se sit perfecta, actus interior solus tam est bonus moraliter, quàm interior & exterior simul. Probatur, Quia tunc defectus actus externi est omnino inuoluntarius: atqui inuoluntarium sicut non meretur præmium, ita neque de præmio vel pœna quicquam detrahit.

Notandum, Opus externum per se multis modis aliquid commodi vel incommodi adferre, quod opus internum solum præstare non potest.

²⁰ *Opus ex-
ternum ad
multa va-
les visus*

Primò, Quia scandalum & ædificatio proximorum, damnum & resitutio, pax & perturbatio generis humani, ex operibus externis prouenit.

Secundò, Quia sanctificatio per Sacramenta & per sacrificia fit operibus externis. Ipsum quoque externum martyrium habet vim sanctificandi, iuxta probabiliorẽ sententiam, quam interna voluntas sola non habet.

Tertiò, Quia actus externi valent ad satisfactionem pro pœna temporali, vt alibi ostensum est.

Quartò, Quia actibus externis incurruntur censuræ Ecclesiasticæ; vt excommunicatio, suspensio, interdictum, & irregularitas, non tamen nudis actibus internis quantumuis prauis.

Quintò, Quia actibus externis efficimur habiles ad rectè operandum: crebrò enim ieiunando, orando, officia charitatis obeundo, reddimur faciles & expediti: non similiter solo interno affectu, qui in opus externum exire non potest: hic enim affectus non ita vincit difficultates, quæ in opere sentiri solent. Passionum quoque moderatio & mortificatio maximè perficitur actibus externis.

Sextò, Actus externi sæpè sunt occasio cur affectus interior in seipso fiat melior vel peior: hoc autem fit tripliciter, vt colligi potest ex D. Thoma. Primò, Quia dum versamur in opere externo, vel spes est eius perficiendi, actus interiores multiplicantur. Secundò, Quia ratione operis externi diutius continentur. Tertiò

*Tripliciter
affectus in-
ternus fit
melior ra-
tione ope-
ris externa-
lis.*

Quia,